

NOTAT

Dato: 19. 01.2021

Brexit – hovedtrekk og konsekvenser på finansområdet

1. Innledning

Storbritannia forlot EU 31. januar 2020 med en overgangsordning. I overgangsperioden ble Storbritannia behandlet som om landet fortsatt var medlem av EU og EØS, med de samme plikter og rettigheter, bortsett fra at britiske myndigheter ikke var representert i EUs beslutende organer.

Overgangsperioden utløp 31. desember 2020, og det ble før jul inngått en avtale mellom Storbritannia og EU som skal danne grunnlaget for handel med varer og tjenester mellom de to partene. Handelsavtalen dekker finansielle tjenester, slik som EUs andre frihandelsavtaler med tredjeland, og inkluderer bestemmelser om grensekryssende handel som vil sikre markedsadgang.

Når det gjelder det regulatoriske samarbeidet, har partene som mål å bli enig om en MoU på finansområdet innen mars 2021. Ytelse av finansielle tjenester grensekryssende mellom Storbritannia og EU er nå regulert av partenes nasjonale regler om ytelse av tjenester til tredjeland (såkalte “tredjelandsregimer”). Partene vil i den kommende perioden blant annet diskutere veien videre for fremtidige ekvivalensbeslutninger.

Det er i overkant av 40 forskjellige ekvivalensbestemmelser (likeverdighetsbestemmelser) i finansmarkedsreguleringen i EU. Disse ekvivalensbestemmelsene innebærer at aktører fra det landet som er ekvivalensvurdert, på noen avgrensede områder vil kunne få tilgang til det europeiske markedet. For eksempel kan europeiske aktører kun benytte sentrale motparter fra Storbritannia hvis det foreligger en ekvivalensbeslutning. Men ekvivalensbeslutning er ofte kun ett av flere vilkår som må være oppfylt for å kunne yte tjenester under slike bestemmelser.

Norge og Storbritannia forhandler i disse dager om en frihandelsavtale. Norge forhandler avtalen sammen med de andre EØS/EFTA-landene, Island og Liechtenstein.

2. Konsekvenser for aktørene på finansområdet

2.1 Generelt

Når Storbritannia nå ikke lenger er en del av det indre marked, vil foretak i henholdsvis Storbritannia og EØS ikke lenger kunne benytte seg av såkalt “passporting” av finansielle tjenester til hverandres markeder etter EØS-regelverket.

Også på andre områder i finanslovgivningen får det konsekvenser at partene nå blir å betrakte som tredjeland. For eksempel har det vært mye fokus på betydningen dette har for handelsplikten i aksjer. Handelsplikten innebærer at aksjer som er tatt opp til handel på et regulert marked eller en handelsplass i EØS, kun skal handles på et regulert marked, multilateral handelsfasilitet (MHF) eller systematisk internaliserer (SI) i EØS, eller på en ekvivalent tredjelands handelsplass. EU-kommisjonen har ikke vedtatt ekvivalensbeslutninger på dette området, noe som har medført at europeiske verdipapirforetak ikke lenger kan oppfylle handelsplikten ved handel på britiske handelsplasser. En første analyse viser at London har mistet aksjeomsetning for 6 mrd. euro per dag som følge av dette. Mye av aksjehandelen har flyttet seg fra britiske handelsplasser til handelsplasser i EU, og da særlig til Nederland. Noe av denne handelen har gått til nyopprettede søster- eller datterselskaper av handelsplasser i Storbritannia.

Et annet eksempel er forsikringer, garantier eller annen sikkerhetsstillelse, hvor det i lov- og forskriftsbestemmelser stilles krav om at denne er stilt i foretak som har sitt hovedsete i en annen EØS-stat og som er godkjent for å drive slik virksomhet i hjemlandet. Det har vært reist spørsmål ved om disse ikke lenger ville oppfylle kravene i lov- og forskriftsbestemmelsene når Storbritannia trådte ut av EU. Finansdepartementet har på denne bakgrunn fastsatt forskrift som slår fast at en forsikring tegnet i et britisk foretak som før Storbritannias uttreden fra EU hadde tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet i Norge, skal anses tegnet i en EØS-stat frem til utløpet av forsikringstiden eller til et tidspunkt fastsatt av Finanstilsynet¹. Det samme gjelder for garanti, sikkerhet eller lignende stilt av forsikringsforetak eller kredittinstitusjon.

2.2 Britiske foretaks virksomhet i Norge

Britiske foretak kan ikke lenger yte tjenester i Norge basert på passporting-regimet for finansielle tjenester. Disse foretakene må nå ha tillatelse etter det norske regelverket som gjelder for foretak med hovedsete i tredjeland. En praktisk konsekvens av dette er at britiske foretaks tillatelse til å drive grensekryssende virksomhet til Norge basert på passporting-reglene nå har fått status som opphørt i Finanstilsynets virksomhetsregister. Noen britiske foretak har søkt om ny tillatelse etter norsk rett. Finanstilsynet har, i regi av EBA, ESMA og EIOPA, inngått nødvendige avtaler (MoU-er) med britiske myndigheter om tilsynssamarbeid.

For finansforetak stilles det strengere krav til filialer av foretak utenfor EØS-området enn filialer av EØS-foretak, blant annet ved at det må deponeres kapital her i riket og at det er inngått avtaler om tilsynssamarbeid mellom Finanstilsynet og hjemlandsmyndigheten.

Finanstilsynet har ikke oversikt over alle de ulike konsekvensene brexit har for norske kunder av britiske foretak, og har lagt til grunn at foretak som tilbyr finansielle tjenester, selv må vurdere risikoer, konsekvenser og nødvendige tiltak som følge av Storbritannias uttreden av EU og EØS.

---

¹ Det legges til grunn at de fleste avtaler har en forsikringstid på ett år. Dersom avtalene er inngått med en forsikringstid på mer enn ett år, kan Finanstilsynet i forskrift eller ved enkeltvedtak bestemme at avtalen ikke lenger skal anses tegnet i en EØS-stat, eller sette vilkår for at de fortsatt skal anses som tegnet i en EØS-stat.

Utgangspunktet er imidlertid at for eksempel en britisk bank eller et britisk verdipapirforetak ikke lenger kan yte bank- eller investeringstjenester til norske kunder uten ny tillatelse. Unntak gjelder dersom tjenestene ytes utelukkende på kundens eget initiativ.

Finansdepartementet har i tillegg fastsatt en midlertidig forskrift som gir britiske foretak adgang til, på visse vilkår, å fortsette å drive investeringsaktiviteter direkte fra Storbritannia til profesjonelle kunder og kvalifiserte motparter i Norge fram til 31. desember 2022. Forskriften ble fastsatt for å ivareta hensynet til kontraktskontinuitet for norske foretak som har inngått ikke-clearede derivatavtaler (OTC-derivater) med verdipapirforetak i Storbritannia. Dette var nødvendig fordi oppfyllelse av visse avtaleforpliktelser i en derivatkontrakts levetid anses som yting av en investeringstjeneste.

Når det gjelder inngåtte forsikringsavtaler, har Justisdepartementet lagt til grunn at forsikringsforetaket fremdeles er bundet av disse overfor kunden etter overgangsperiodens utløp, og at utløpet av overgangsperioden i seg selv ikke er grunnlag for oppsigelse av avtalen. Det kunne likevel reises spørsmål om i hvilken grad et britisk forsikringsforetak etter en uttreden ville ha adgang til å yte tjenester i Norge i tilknytning til inngåtte forsikringsavtaler. Finansdepartementet fastsatte på denne bakgrunn en forskrift som på visse vilkår gir britiske foretak rett til fortsatt å kunne drive forsikringsvirksomhet, unntatt nytegning, overfor kunder i Norge uten tillatelse fra Finanstilsynet. Det samme gjelder for garantier, sikkerhet eller lignende.

Videre vil britiske kapitalforvaltere ikke lenger kunne markedsføre fond til norske kunder uten ny tillatelse/registrering. Finanstilsynet har derfor rett etter årsskiftet fjernet ca. 700 forvaltere og fond fra virksomhetsregisteret, men også gitt nye tillatelser til et antall forvaltere og fond. Norske investorer kan imidlertid fortsatt være andelseiere i fond markedsført av britiske forvaltere, og trenger ikke selge sine fondsandeler selv om forvalteren ikke har søkt om ny tillatelse. Det legges til grunn at britiske forvaltere fortsatt vil følge opp kundeforholdene, for eksempel med hensyn til rapportering og legge til rette for innløsning av fondsandelene overfor norske kunder.

Det har vært viktig for EU å sikre europeiske markedsaktørers tilgang til britiske sentrale motparter etter Storbritannias uttreden av EU. ESMA har gitt tillatelse til tre britiske sentrale motparter, slik at disse kan fortsette å yte tjenester inn i EU/EØS. En slik tillatelse forutsetter at det foreligger en ekvivalensbeslutning fra Kommisjonen. Kommisjonen fattet en slik midlertidig ekvivalensbeslutning i september 2020. Clearing av rentederivater i det norske markedet gjøres i stor grad gjennom den britiske sentrale motparten London Clearing House Ltd (LCH). Tilgang til britiske sentrale motparter er derfor også viktig for norske markedsaktører, og ekvivalensbeslutningen fra Kommisjonen ble raskt innlemmet i EØS-avtalen og er gjennomført i norsk rett. Norske markedsaktører har dermed fortsatt tilgang til britiske sentrale motparter.

2.3 Norske foretaks virksomhet i Storbritannia

Norske foretak som skal fortsette å yte tjenester til Storbritannia, må følge britisk rett. I tillegg kan det være krav i norsk rett for norske foretak som ønsker å yte tjenester i et tredjeland. For eksempel kreves tillatelse fra Finanstilsynet for at et norsk finansforetak skal kunne etablere filial i

en stat utenfor EØS-området. Som nevnt har Finanstilsynet inngått nødvendige avtaler om tilsynssamarbeid med britiske myndigheter.

Storbritannia har lagt til rette for noen overgangsordninger, blant annet det såkalte "Temporary Permission Regime". Dette regimet har noen norske foretak benyttet seg av. Overgangsordningen innebærer at foretak har fått midlertidig tillatelse til å fortsette virksomheten i Storbritannia etter årsskiftet, mens søknad om alminnelig tillatelse fra britiske tilsynsmyndigheter er til behandling.